

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wojciech Kościołek (spr.)
Sędziowie:	SSA Andrzej Struzik SSA Grzegorz Krężolek
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa P. W.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w O.

o uchylenie uchwały ewentualnie o stwierdzenie nieważności uchwały

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 18 sierpnia 2016 r. sygn. akt I C 1827/16

oddala apelację.

SSA Andrzej Struzik SSA Wojciech Kościołek SSA Grzegorz Krężolek

Sygnatura akt: I ACa 1564/16

UZASADNIENIE

Powód P. W. w pozwie z dnia 7 lipca 2016 r. skierowanym przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w O. wniósł o stwierdzenie nieistnienia lub nieważności uchwały nr (...)w sprawie zmian wprowadzonych do Statutu w § 34¹ ust. 3, podjętej na Walnym Zgromadzeniu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) odbytym w dwóch częściach w dniach 7 i 9 czerwca 2016 r. Nadto wniósł o zasądzenie na jego rzecz od strony pozwanej kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazał, że jako członek Spółdzielni Mieszkaniowej 'K.' uczestniczył w odbytym w dwóch częściach Walnym Zgromadzeniu jej członków w dniach 7 i 9 czerwca 2016 r., w którym łącznie wzięło udział ponad 400 członków. Powód zarzucił, że kolegium Walnego Zgromadzenia błędnie przyjęło, iż zaskarżona uchwała została podjęta wymaganą większością głosów i wskazał przy tym, że suma uczestników w obu częściach Walnego

Zgromadzenia była rażąco większa od liczby głosów oddanych za przyjęciem zaskarżonej uchwały. W ocenie powoda, naruszone zostały przepisy Statutu Spółdzielni oraz art. 8³ pkt 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, zgodnie z którymi za uchwałą musi opowiedzieć się, dla jej podjęcia, większość ogólnej liczby członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu.

Strona pozwana nie złożyła pisemnej odpowiedzi na pozew, a jej przedstawiciel na rozprawie przeprowadzonej dnia 18 sierpnia 2016 r. „zdał się na rozstrzygnięcie sądu”, wywodząc, że przedłożony przez Spółdzielnię materiał dowodowy w postaci list obecności, protokołów z obu części Walnego Zgromadzenia oraz protokołów kolegium Walnego Zgromadzenia pozwalają na obiektywną ocenę powództwa.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił powództwo i obciążył powoda postępowania.

W uzasadnieniu wskazał, że – wbrew twierdzeniom powoda – podjęcie zaskarżonej uchwały nie uchybiało ani zapisom Statutu Spółdzielni, ani przepisom ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Wskazując na treść § 25 ust. 5 pkt a Statutu Spółdzielni, regulującym, iż dla podjęcia uchwały o zmianie statutu spółdzielni wymagana jest kwalifikowana większość 2/3 głosów, Sąd ocenił, iż powód błędnie odniósł ww. zapis do realiów rozpatrywanej sprawy, bezpodstawnie przyjmując, iż proporcje głosów oddanych za przyjęciem uchwały należy przymierzać do liczby członków spółdzielni, którzy zjawili się na walnym zgromadzeniu i podpisali listę obecności. Przywołując treść zapisów ust. 2,3 i 4 § 25 Statutu Spółdzielni, Sąd stwierdził, że przy ocenie zachowania regulacji ww. ustawy oraz Statutu dotyczących zasad podejmowania uchwał, podstawowym kryterium ustalenia uzyskania wymaganej większości głosów jest liczba członków spółdzielni obecnych w danym momencie walnego zgromadzenia i biorąca udział w głosowaniu. Stwierdził, że na gruncie ustalonego w sprawie stanu faktycznego, nie ma wątpliwości, że zaskarżona uchwała została podjęta większością kwalifikowaną obecnych w momencie jej podejmowania uprawnionych członków spółdzielni, skoro za jej przyjęciem głosowało 78 ze 113 głosujących. Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach Sąd wskazał przepis art. 98 k.c.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego tj. art. 8³ pkt 9 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, przez błędną jego wykładnię i w konsekwencji jego niezastosowanie;
2. naruszenie prawa materialnego tj. § 25 pkt 3 w połączeniu z punktem 5 ust. a Statutu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) przez błędną jego wykładnię i niezastosowanie go łącznie z § 27⁴ Statutu Spółdzielni Mieszkaniowej (...), który jest sformułowany w sposób jednoznaczny i nie budzący wątpliwości;
3. naruszenie prawa materialnego tj. § 27⁴ Statutu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) przez błędną jego wykładnię i w konsekwencji niezastosowanie.

Na tych podstawach domagał się zmiany zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenia od strony pozwanej na swoją rzecz kosztów procesu za obie instancje, zgodnie z żądaniem zgłoszonym w pozwie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie pozwala na przyjęcie, iż ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji były trafne i miarodajne dla rozstrzygnięcia istoty sprawy, wobec czego Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Zaznaczyć należy, że ustalenia, stanowiące podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku, nie były przedmiotem zarzutów apelacyjnych. Powód nie kwestionował dokumentów przedłożonych przez stronę pozwaną oraz poczynionych na ich podstawie ustaleń faktycznych.

Przechodząc do oceny prawnej powództwa, w pierwszej kolejności wskazać należy, że w sprawie powód zgłosił w istocie dwa roszczenia – o ustalenie nieistnienia zaskarżonej uchwały lub stwierdzenie jej nieważności. Sposób sformułowania żądań wskazuje na ich alternatywny charakter. Pozwala to przyjąć - choć nie wynika to bezpośrednio z pozwu - że intencją powoda było zgłoszenie roszczenia o ustalenie nieistnienia uchwały jako roszczenia głównego, zaś roszczenia o stwierdzenie nieważności jako roszczenie ewentualnego. Zarówno na uzasadnienie pierwszego żądania, jak i żądania ewentualnego powód podał tożsame okoliczności faktyczne. Przy czym stwierdzić należy, że każde ze sformułowanych w pozwie roszczeń alternatywnych, dla swej skuteczności, wymaga spełnienia odmiennych przesłanek, a zatem również przytoczenia odmiennych okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie (art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c.), zatem powództwo w niniejszej sprawie zostało w pewnym zakresie sformułowane błędnie. Wadliwość ta nie miała jednak zasadniczego wpływu na merytoryczną ocenę sprawy.

Podstawy prawnej zgłoszonych przez powoda roszczeń należy poszukiwać w przepisach art. 42 ust. 2 i 9 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz.U.2016.21 t.j.) w zw. z art. 189 k.p.c. Dla żądania stwierdzenia nieważności uchwały konieczne jest powołanie się i udowodnienie okoliczności wskazujących na sprzeczność z ustawą. Kwestionowanie zaskarżonej uchwały poprzez twierdzenia o jej sprzeczności z ustawą musi zakładać jej istnienie, gdyż inaczej żądanie stwierdzenia nieważności, byłoby bezprzedmiotowe. W razie zaś żądania ustalenia nieistnienia uchwały na podstawie art. 42 § 9 ustawy z 1982 r. - Prawo spółdzielcze w związku z art. 189 k.p.c. wymagane jest stwierdzenie uchybień w procesie podjęcia uchwały, które wykluczają przyjęcie, że doszło do wyrażenia woli w danym przedmiocie przez powołane organy. Uchwała walnego zgromadzenia jest nieistniejąca, w szczególności wtedy, gdy uchwałę podjęto przy braku quorum, przez organ do tego nieuprawniony albo bez wymaganej większości głosów, bądź też w sprawie nieobjętej porządkiem obrad, bądź gdy sfałszowano wyniki głosowania, zaprotokołowano uchwałę bez podjęcia głosowania albo gdy treść uchwały jest niezrozumiała i nie można ustalić jej sensu w drodze wykładni. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2011 w sprawie II CSK 32/11, LEX nr 846608). Dodatkowo wskazać należy, że materialnoprawną przesłanką - zarówno powództwa o ustalenie nieistnienia uchwały, jak i powództwa o ustalenie jej nieważności - jest także istnienie po stronie powoda interesu prawnego we wniesieniu powództwa ustalającego. Przyjmując się, że każdy członek spółdzielni ma interes prawny w żądaniu ustalenia nieistnienia uchwały walnego zgromadzenia i nie musi wykazywać jakichkolwiek szczegółowych podstaw takiego żądania poza faktem swego członkostwa w danej spółdzielni. Źródłem interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. jest stosunek członkostwa w spółdzielni, z którego wynika m.in. uprawnienie do udziału w walnym zgromadzeniu. Jeżeli członek spółdzielni ma prawo zaskarżyć uchwałę, wytaczając powództwo o jej uchylenie (art. 42 § 3 i 4 Prawa spółdzielczego), to oczywisty staje się jego interes prawny we wniesieniu powództwa ustalającego (art. 189 k.p.c.), mającego taki sam cel unicestwienia uchwały sprzecznej z prawem. Kwestia ta nie budzi wątpliwości w judykaturze (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2013 r., I CSK 382/12, Biul.SN 2013/6/10).

Dla jasności, gdyż nie wynika to wprost z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, wskazać należy, że powód jako członek spółdzielni posiada legitymację czynną do wystąpienia z powództwem o ustalenie nieistnienia lub stwierdzenia nieważności uchwały Spółdzielni.

Powód, powołując się na przepis ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz zapisy Statutu Spółdzielni Mieszkaniowej (...), zarzucił, że Sąd I instancji błędnie przyjął, iż zaskarżona uchwała została podjęta wymaganą większością głosów. Na marginesie wskazać należy, że, wbrew twierdzeniom powoda, ewentualne nieprawidłowa interpretacja zapisów Statutu nie może być kwalifikowana jako naruszenie przez Sąd prawa materialnego, bowiem przez prawo materialne należy rozumieć jedynie normy prawne wypływające ze źródeł prawa określonych w Konstytucji RP (art. 87), a więc samej Konstytucji, ustaw, umów międzynarodowych, rozporządzeń, aktów prawa miejscowego obowiązujących na obszarze działania organów, które je ustanowiły (zob. na ten temat np. wyrok SN z dnia 17 lipca 2009 r., IV CSK 117/09, LEX nr 523584). Przy czym powołany w zarzutach i istotny dla rozstrzygnięcia sprawy zapis § 27⁴ Statutu stanowi powtórzenie art. 8³ ust. 9 zd. pierwsze ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U.2013.1222 t.j.), zatem ewentualne naruszenie ww. postanowienia Statutu byłoby jednocześnie naruszeniem przepisów ustawy.

Walne Zgromadzenie Spółdzielni (...), na której podjęto zaskarżoną uchwałę, zostało przeprowadzone w dwóch częściach (w dniach 7 i 9 czerwca 2016 r.). Podział na części nastąpił zgodnie z art. 8³ ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (dalej – u.s.m.), który stanowi, że walne zgromadzenie spółdzielni mieszkaniowej nie może być zastąpione przez zebranie przedstawicieli, jednakże, jeżeli statut tak stanowi, w wypadku gdy liczba członków spółdzielni przekroczy 500, walne zgromadzenie może być podzielone na części. Z analizy treści § 19 ust. 2 i 3 Statutu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) wynika, iż Walne Zgromadzenie zostało podzielone na części, natomiast Rada Nadzorcza jest organem posiadającym kompetencje do ustalania zasad podziału członków uprawnionych do udziału w poszczególnych częściach Walnego Zgromadzenia. W przypadku podzielenia Walnego Zgromadzenia na części, przesłanki, których spełnienie prowadzi do uznania uchwały za podjętą, zostały określone w art. 8³ ust. 9 u.s.m. i stanowiącym jego odzwierciedlenie § 27⁴ Statutu, zgodnie z którymi uchwałę uważa się za podjętą, jeżeli była poddana pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia, a za uchwałą opowiedziała się wymagana w ustawie lub statucie większość ogólnej liczby członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu.

W niniejszej sprawie, powód nie kwestionował ani sposobu zwołania Walnego Zgromadzenia, ani jego przebiegu. Nie było kwestią sporną, że zaskarżona uchwała została poddana pod głosowanie obu części Walnego Zgromadzenia oraz że zdolność do jej podjęcia nie była uzależniona od określonej liczby obecnych członków Spółdzielni na poszczególnych częściach Walnego Zgromadzenia (§ 25 ust. 2 Statutu). Powód zakwestionował podjęcie uchwały przez pozwaną Spółdzielnię Mieszkaniową wobec niezyskania wymaganej większości głosów. W tym miejscu wskazać należy, że ustalenie osiągnięcia odpowiedniego (wynikającego z przepisów prawa lub postanowień statutu) poziomu większości głosów za przyjęciem uchwały określonej treści, jest jedną z zasadniczych okoliczności kwalifikujących uchwałę jako istniejącą.

Jak prawidłowo wskazał Sąd I instancji, zapis § 25 ust. 5 lit. a Statutu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) wprowadził – dla podjęcia uchwały o zmianie Statutu – wymóg uzyskania większości kwalifikowanej 2/3 głosów.

Powoływany przez powoda przepis art. 8³ ust. 9 u.s.m. (i odpowiadający mu § 27⁴ Statutu) stanowi o wymogu uzyskania odpowiedniej większości spośród ogólnej liczby członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu. Przepis ten należy traktować jako *lex specialis* w stosunku do art. 35 § 4 prawa spółdzielczego (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 10.01.2014 r., I ACa 1312/13, LEX nr 1422480), stanowiącego, że, jeżeli statut nie stanowi inaczej, przy obliczaniu wymaganej większości głosów dla podjęcia uchwały przez organ spółdzielni uwzględnia się tylko głosy oddane za i przeciw uchwale. Sformułowanie o ogólnej liczbie członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu, wbrew twierdzeniom powoda, należy odnosić jednak nie do wszystkich, którzy byli obecni na walnym zgromadzeniu, tj. pobrali mandaty upoważniające do głosowania, wysłuchali wniosków, nawet sami zabrali głos, ale nie przystąpili do aktu wyrażenia woli, jakim jest oddanie głosu nad proponowanymi w porządku obrad uchwałami. Walne zgromadzenie spółdzielni jest jej organem uchwałodawczym, jego obrady służą podejmowaniu decyzji w formie uchwał, a przez to realizacji prawa członków spółdzielni do wpływania na funkcjonowanie spółdzielni. Celem obrad walnego zgromadzenia jest podejmowanie uchwał, a efektywny udział w obradach tego organu to udział w podejmowaniu tychże uchwał. Zatem pod pojęciem „ogólnej liczby członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu” w rozumieniu art. 8³ ust. 9 u.s.m. należy rozumieć ogólną liczbę członków biorących udział w głosowaniu nad uchwałą. Wobec tego przy ustaleniu ilości osób uczestniczących w głosowaniu nad uchwałą o zmianie Statutu Spółdzielni należy uwzględnić liczbę osób, które oddały głosy za i przeciw uchwale, ale także wstrzymały się od głosu. Nie może być mowy o zaliczeniu także tych obecnych na zgromadzeniu, którzy jednak w ogóle nie wzięli udziału w głosowaniu. Przyjęcie tezy, że członkami uczestniczącymi w walnym zgromadzeniu są wszyscy członkowie obecni na tym zgromadzeniu, bez względu na to, czy wzięli udział w głosowaniu, dawałoby możliwość blokowania praktycznie każdej uchwały, w tym także takiej, która jest niezbędna dla prawidłowego funkcjonowania Spółdzielni. Inna niż zaproponowana powyżej wykładnia przepisu art. 8³ ust. 9 u.s.m. byłaby sprzeczna z zasadami demokracji wewnątrzspółdzielczej.

Wbrew zarzutom powoda, Sąd Okręgowy, weryfikując okoliczność uzyskania przez zaskarżoną uchwałę wymaganej większości głosów, wziął pod uwagę zarówno głosy oddane przeciw uchwale, jak i głosy wstrzymujące się. Jak już wskazywano powyżej, zawarte w art. 8³ ust. 9 u.s.m. sformułowanie o ogólnej liczbie członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu należy odnosić do tych osób, które wzięły udział w głosowaniu nad uchwałą. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że podczas głosowania nad zaskarżoną uchwałą wymagana dla jej podjęcia większość 2/3 głosów została zachowana. Ogólna liczba członków głosująca nad zaskarżoną uchwałą wynosiła 113, natomiast za jej przyjęciem wypowiedziało się 78 członków, w związku z czym wymóg większości 2/3 został zachowany, tym bardziej, że dla podjęcia omawianej uchwały tak ustawa jak i statut pozwanej nie przewidują kworum (w konsekwencji minimalna liczba członków mogących wyrazić swoją wolę w omawianej kwestii w ramach organu korporacyjnej osoby prawnej jaką jest pozwana spółdzielnia wynosi trzech członków zgodnie z paremią tres faciunt collegium). Na marginesie należy zauważyć, że mający stanowić uzasadnienie stanowiska prawnego powoda zawartego w apelacji wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie (I A Ca 1059/13) jest o tyle nieadekwatny dla rozważań w niniejszej sprawie, że w realiach tamtej sprawy statut spółdzielni przewidywał określone kworum liczby członków spółdzielni uczestniczących w Walnym Zgromadzeniu dla skuteczności uchwały, w sytuacji w której statut oceniany w niniejszej sprawie dla uchwały o zmianie statutu takiego wymogu nie określał.

Konsekwencją takiej oceny jest uzanie apelacji powoda za bezzasadną. Wbrew zarzutom powoda, opisana pozwem uchwała została skutecznie podjęta i nie uchybiała zapisom Statutu pozwanej Spółdzielni, ani przepisom ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Mogące się jawić w sprawie wątpliwości w zakresie wykładni omawianego przepisu mogą zostać przy tym usunięte w drodze powyższej interpretacji bez potrzeby sięgania po inne instrumenty prawne i to także przy uwzględnieniu środka prawnego w postaci pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego. W tym ostatnim zakresie uwaga Sądu Apelacyjnego wynika z zakresu i treści rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego w wyroku z 15 lipca 2009r., sygn.. akt K 64/07 (OTK-A 2009, Nr 7, poz. 110).

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

SSA Andrzej Struzik SSA Wojciech Kościółek SSA Grzegorz Krężolek